

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำวิจัย โดยแยกตามหัวข้อดังนี้

1. แนวคิดวิธีสอนแบบธรรมชาติ (The Natural Approach)
2. แนวคิดวิธีสอนแบบมุ่งปฏิบัติงาน (Task-based Approach)
3. วิธีการสอนแบบผสมผสาน (Eclectic Way)
4. แรงจูงใจ (Motivation)

เอกสารเกี่ยวกับแนวคิดวิธีสอนแบบธรรมชาติ

ความหมายของแนวคิดวิธีสอนแบบธรรมชาติ

ตามแนวคิดของ Terrell (1982, p.160) แนวคิดวิธีสอนแบบธรรมชาติ คือ แนวคิดวิธีสอนภาษาที่พัฒนารูปแบบการสอนภาษาในชั้นเรียนให้เป็นที่ไปในลักษณะเดียวกันกับการเรียนรู้ภาษาในบริบทหรือสิ่งแวดล้อมจริงอันเป็นธรรมชาติที่มีการติดต่อสื่อสารกันระหว่างเจ้าของภาษากับผู้เรียนรู้ภาษา (Non-academic Contexts) Krashen and Terrell (1995, p.57) ได้ร่วมกันปรับแนวคิดดังกล่าว โดยสรุปแนวคิดหลักเกี่ยวกับองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของการสอนภาษาในแนวนี้ว่า หลักสำคัญประการแรก คือ ตัวป้อนที่จัดหามาเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ภาษาต้องเป็นตัวป้อนที่เข้าใจได้ (Comprehensible Input) และเมื่อผู้เรียนได้รับตัวป้อนที่มีคุณสมบัติดังกล่าวแล้วก็จะเกิดการรับรู้ทางภาษา (Acquiring) ขึ้น อย่างไรก็ตาม แม้ว่าตัวป้อนที่เข้าใจได้นั้นเป็นสิ่งจำเป็นในการรับรู้ทางภาษา แต่ตัวป้อนที่เข้าใจได้เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ เนื่องจากผู้เรียนอาจมีความรู้สึกต่อต้านการรับรู้ขึ้นภายใน ความรู้สึกเช่นนี้จะสกัดกั้นไม่ให้ผู้เรียนใช้ภาษาทำให้กระบวนการพัฒนาทักษะภาษาชะงักงัน ไม่ได้รับการพัฒนาต่อไป ดังนั้นในการเรียนการสอนภาษาตามแนวคิดวิธีสอนภาษาตามแนวธรรมชาติ นอกจากครูจะต้องจัดหาตัวป้อนที่เข้าใจได้ให้แก่ผู้เรียนแล้ว ครูผู้สอนจะต้องหาทางทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึกต่อต้านน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ภาษาขึ้นโดยไม่รู้ตัว ต่างจากการเรียนที่เกิดจากการสอนที่เน้นเรื่องกฎเกณฑ์ไวยากรณ์ต่าง ๆ เพราะการเรียนการสอนในลักษณะนี้

ผู้เรียนได้รับข้อมูลที่เป็นกฎเกณฑ์ เป็นหมวดหมู่ สามารถบ่งชี้ชัดได้ว่าสิ่งที่เรียนรู้คืออะไร แนวคิดวิธีสอนแบบธรรมชาติ เป็นการสอนที่มุ่งประเด็นพัฒนาความรู้ทางภาษาของผู้เรียน โดยผู้เรียนไม่ได้ตระหนักว่ากำลังได้รับการสอน เป็นการให้ความรู้ทางภาษาที่ครูผู้สอนจะต้องจัดหาบริบททางการเรียนให้คล้ายกับบริบทจริงในสังคมให้มากที่สุด และในการสอนนั้นจะต้องหาทางลดความรู้สึกต่อต้านการรับรู้ทางภาษาของผู้เรียนให้หมดไปหรือมีอยู่น้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้

แนวการสอนตามแนวคิดวิธีสอนแบบธรรมชาติ

Krashen and Terrell กล่าวว่า แนวคิดวิธีสอนแบบธรรมชาตินี้ มิใช่แนวการสอนใหม่ หากแต่เป็นการปรับวิธีการสอนแบบเดิมที่ยึดถือปฏิบัติกันมาให้เข้ากับแนวความคิดใหม่เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถปรับใช้ให้ตรงกับวัตถุประสงค์ในการสอนได้ หลักการที่สำคัญของแนวคิดวิธีสอนแบบธรรมชาติมีดังต่อไปนี้คือ

1. วิธีสอนแบบธรรมชาติมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารได้โดยผู้เรียนไม่จำเป็นต้องใส่ใจกับระบบไวยากรณ์ของภาษาเป้าหมายในระยะแรกของการเรียน โดยมุ่งเน้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารก่อน ต่อมาเมื่อผู้เรียนมีความรู้ในภาษาเป้าหมายสูงขึ้น ผู้เรียนจะสามารถใช้ภาษาได้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์มากขึ้นด้วย
2. วิธีสอนแบบธรรมชาติเน้นให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจก่อนที่จะผลิตภาษา ดังนั้นเทคนิคต่าง ๆ ที่จัดเป็นกิจกรรมในชั้นเรียนในระยะแรกเรียน จะต้องมุ่งเน้นการเสนอตัวป้อนที่เข้าใจได้ให้แก่ผู้เรียน โดยไม่เร่งรัดให้ผู้เรียนมีปฏิริยาตอบรับเป็นภาษาพูดเมื่อยังไม่พร้อม เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสสะสมความเข้าใจทางภาษาไว้ในระดับหนึ่งก่อน
3. ผลผลิตทางภาษาที่เห็นได้ชัดเจน ผลผลิตทางภาษาไม่ว่าจะเป็นการพูดหรือเขียนจะปรากฏเมื่อผู้เรียนรับรู้ภาษาไว้มากขึ้น วิธีสอนแบบธรรมชาติเป็นแนวการสอนที่ไม่ได้คาดหวังว่าในระยะเริ่มแรกของการเรียน ผู้เรียนจะผลิตภาษาที่สมบูรณ์หรือไม่มีข้อผิดพลาด ผู้เรียนอาจใช้ภาษาแม่สื่อสาร หรือใช้ภาษาเป้าหมายสื่อสาร โดยใช้คำ วลี หรือประโยคสั้น ๆ ได้
4. กิจกรรมซึ่งช่วยให้เกิดการเรียนรู้ภาษา จัดเป็นศูนย์กลางการเรียนการสอน ดังนั้นการใช้เวลาในชั้นเรียนส่วนใหญ่ต้องมุ่งให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรม ซึ่งได้จัดขึ้นเพื่อให้เกิดเป็นข้อมูลป้อน อันจะนำไปสู่การเรียนรู้ภาษาเป้าหมายต่อไป กฎหรือความรู้ทางด้านไวยากรณ์จะมีความสำคัญเพียงแค่ว่าเป็นเครื่องมือที่ผู้เรียนจะใช้เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของภาษา การสอนกฎหรือไวยากรณ์ขึ้นอยู่กับวิจารณญาณของผู้สอนว่าจะนำมาสอนเมื่อใด โดยพิจารณาให้

เหมาะสมกับอายุ จุดประสงค์ ความสามารถในการใช้กฎไวยากรณ์ของผู้เรียน และบริบทในการเรียนการสอนนั้น ๆ

5. กิจกรรมต่าง ๆ ที่นำมาให้ผู้เรียนปฏิบัติควรเป็นกิจกรรมที่ลดแรงต้านการเรียนรู้ของผู้เรียน

จากข้อมูลดังกล่าว จึงสรุปได้ว่า การนำแนวคิดการสอนภาษาแบบธรรมชาติไปใช้เป็นแนวทางการสอนในห้องเรียนนั้น ครูผู้สอนจะต้องคำนึงถึงความรู้สึกของผู้เรียนเป็นสำคัญ กิจกรรมใด ๆ ก็ตามที่นำมาให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดประสบการณ์ทางภาษา จะต้องเป็นกิจกรรมที่เป็นข้อมูลป้อนที่เข้าใจได้ ทั้งนี้เพราะแนวคิดดังกล่าวมีความเชื่อว่า ความเข้าใจจะเป็นผลให้ผู้เรียนเรียนรู้ภาษา และนอกจากนี้ ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงวิธีการสอนด้วย กล่าวคือ วิธีการสอนจะต้องเป็นแนวทางที่จะช่วยลดความรู้สึกต่อต้านของผู้เรียนต่อการเรียนภาษาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพราะแรงต้านภายในจัดเป็นอุปสรรคสำคัญยิ่งต่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียน

แนวคิดวิธีสอนแบบธรรมชาติอาศัยทฤษฎีการเรียนรู้ภาษาที่สองของ Krashen and Terrell (1995, pp.59-60) ที่ได้กำหนดสมมุติฐานของการเรียนภาษาที่สองไว้ดังนี้

1. สมมุติฐานการเรียนรู้และการรับรู้ทางภาษา วิธีสอนแบบธรรมชาติมีหลักการว่า การเรียนต่างจากการรับรู้ทางภาษา การเรียน (Learning) หมายถึง การเรียนกฎไวยากรณ์ทางภาษา ผู้เรียนได้รับความรู้โดยตรงจากครูผู้สอน มีเนื้อหาความรู้เด่นชัด (Explicit) ต่างจากการรับรู้ทางภาษา (Acquiring) ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนไม่รู้ตัวว่ากำลังได้รับการสอน เป็นการซึมซับประสบการณ์ทางภาษา และสะสมเป็นความรู้โดยไม่รู้ตัว (Implicit) และเมื่อมีปริมาณความรู้ทางภาษาสะสมไว้ได้มากจนถึงระดับหนึ่ง ผู้เรียนก็จะสามารถผลิตหรือใช้ภาษานั้น ๆ ออกมา และการได้ใช้ภาษานั้นช่วยให้ได้รับความรู้ทางภาษาเพิ่มขึ้นจาก i เป็น $i + 1$ และยิ่งผู้เรียนมีความมั่นใจเมื่อได้ใช้ภาษามากขึ้น การรับรู้จะเพิ่มมากขึ้นด้วย และเมื่อการรับรู้พัฒนาไปถึงระดับหนึ่ง ความสามารถทางภาษาของผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาสูงขึ้นตามไปด้วย ดังนั้นความรู้ในระดับพื้นฐานก็จะเพิ่มขึ้นเป็นระดับที่สูงและสูงขึ้นต่อไปเรื่อย ๆ

2. สมมุติฐานเรื่องตัวป้อนทางภาษา Krashen and Terrell เสนอแนวความคิดในเรื่องนี้ไว้ว่า ห้องเรียนเป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้เรียนจะเรียนรู้ภาษา เพราะเป็นแหล่งกำหนด ผลิต และควบคุมตัวป้อนที่เข้าใจได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ Wagner-Gough and Hatch (1976 cited in Krashen and Terrell, 1995, p.56) ที่ว่า ครูผู้สอนเป็นบุคคลสำคัญที่สามารถจัดเตรียม ควบคุมรูปแบบภาษาในชั้นเรียนให้มีลำดับความซับซ้อนยากง่าย เหมาะกับความ

เข้าใจของผู้เรียน การกำหนดความยากง่ายของภาษาให้เหมาะสมกับผู้เรียนนี้เป็นสิ่งจำเป็นยิ่งสำหรับการเรียนรู้ภาษาในระยะเริ่มต้น เพราะช่วยให้ผู้เรียนสามารถรับรู้ภาษาไว้เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ต่อไป และหากผู้เรียนมีความเข้าใจ ความเข้าใจนั้นจะเป็นแรงจูงใจที่สำคัญต่อการเรียนรู้ ซึ่งเป็นผลต่อแนวทางและความร่วมมือในการเรียนของผู้เรียนในภายหน้า ดังนั้นในการเรียนการสอนผู้สอนจะต้องพยายามสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนให้มากที่สุด โดยอาจเริ่มจากแรงจูงใจภายนอก เช่น การพูดชมเชย ให้กำลังใจ ให้ความรัก ความสำคัญ เมื่อผู้เรียนได้รับแรงจูงใจภายนอกมากก็จะเป็นผลให้เกิดแรงจูงใจภายในขึ้นด้วย และแรงจูงใจภายในนี้ นับว่าเป็นสิ่งสำคัญ เพราะเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนต้องการเรียนรู้และเข้าใจ (วิรัตน์ ไวยกุล, 2537)

จากแนวคิดหรือหลักการของวิธีสอนแบบธรรมชาติดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าแนวคิดวิธีสอนแบบธรรมชาติเน้นให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาสื่อสารได้โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องของไวยากรณ์ในระยะเริ่มแรกของการเรียน ต่อมาเมื่อผู้เรียนมีความรู้ภาษาเป้าหมายมากขึ้นก็สามารถใช้ภาษาถูกต้องตามหลักไวยากรณ์มากขึ้นด้วย นอกจากนี้แนวคิดนี้ยังเน้นความเข้าใจก่อนที่จะสามารถผลิตภาษาโดยไม่เร่งรัดให้ผู้เรียนพูดและเขียนเมื่อยังไม่พร้อม ไม่ทำให้ผู้เรียนเกิดความเครียด เป็นการลดแรงต้านการเรียนรู้ ซึ่งช่วยให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในการเรียนรู้ภาษา

3. สมมุติฐานเกี่ยวกับความรู้สึกภายในอันเป็นอุปสรรคต่อต้านการรับรู้ เป้าหมายการสอนตามแนวคิดวิธีสอนแบบธรรมชาติ นอกจากเพื่อจะลดความรู้สึกต่อต้านในการเรียนรู้ภาษาของผู้เรียนให้น้อยลงแล้ว ยังต้องให้ผู้เรียนยอมเปิดใจในการรับรู้ภาษาด้วย ผู้สอนต้องพยายามทำทุกวิถีทางเพื่อลดความรู้สึกต่อต้านและความวิตกกังวลของผู้เรียน Krashen and Terrell ได้แนะนำแนวทางในการลดความรู้สึกต่อต้านและความวิตกกังวลของผู้เรียนไว้ดังนี้

ประการแรก คือ ผู้สอนต้องยอมรับว่าในระยะเริ่มต้นนั้น หากผู้เรียนอยู่ในสภาพเจียบงัน ไม่ใช้ภาษาเป้าหมายได้ตอบในขณะที่มีการเรียนการสอน ไม่ได้หมายความว่าผู้เรียนไม่รู้อะไรเลย แต่การเจียบงานอาจเป็นผลจากที่ผู้เรียนกำลังสะสมข้อมูลความรู้ทางภาษาอยู่ หากผู้สอนยอมรับทำที่ดังกล่าวของผู้เรียน อดทน และรอคอยให้เวลาแก่ผู้เรียน ผู้สอนยอมไม่บีบบังคับให้ผู้เรียนต้องพูดเมื่อยังไม่พร้อม หากผู้สอนมีท่าทียอมรับและเข้าใจพฤติกรรมดังกล่าว โอกาสที่ผู้เรียนจะมีความวิตกกังวลก็จะน้อยลง ประการต่อมา คือ เมื่อผู้เรียนพัฒนาการรับรู้ภาษาไว้จนถึงขั้นที่ต้องการผลิตหรือใช้ภาษา ผู้สอนจะต้องให้แรงเสริมในทางบวกเสมอ แม้ว่าผลผลิตทางภาษาจะเป็นเพียงแค่วลีสั้น ๆ หรือคำเพียงคำเดียว การเสริมแรงทางบวกช่วยให้บรรยากาศในการเรียนรู้ผ่อนคลาย ผู้เรียนไม่มีความวิตกกังวลหวั่น เป็นไปในทำนอง

เดียวกับบรรยากาศการเรียนรู้ภาษาแม่ของเด็กในสภาพการณ์อันเป็นธรรมชาติ กล่าวคือ บรรยากาศไม่เคร่งครัด ไม่มีแบบแผน เป็นการเรียนรู้โดยผู้เรียนไม่ต้องพะวงว่าภาษาที่ใช้ถูกต้องหรือไม่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวการศึกษาวิจัยด้านความวิตกกังวลในการเรียนภาษาที่ว่าแรงจูงใจในการเรียนภาษา ส่วนหนึ่งเกิดขึ้นได้จากสัมพันธภาพระหว่างครูและนักเรียน และสภาพแวดล้อมในการเรียน ดังจะเห็นได้จากแนวคิดวิธีสอนภาษาในแนวใหม่ ๆ ที่เน้นการสร้างแรงจูงใจ อย่างเช่น The Silent Way (Gattegno, 1972), Suggestopedia (Lozanov, 1973) และ Counseling Learning (Curran, 1976) ล้วนแต่เน้นบรรยากาศของการให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเรียนการสอน เน้นการช่วยเหลือและเสริมแรงในทางบวก ความสุขในการเรียน เพราะเชื่อว่าเป็นสิ่งช่วยให้ผู้เรียนรู้ได้ดีขึ้น แนวทางประการสุดท้ายที่ Krashen and Terrell เสนอเพื่อเป็นแนวทางสอน ที่ช่วยลดความรู้สึกต่อต้านและความวิตกกังวลของผู้เรียน คือ แนวทางการแก้ไขข้อผิดพลาดทางด้านภาษาของผู้เรียน กล่าวคือ ผู้สอนจะต้องพิจารณาดูว่าเวลาใดจึงจะเหมาะแก่การแก้ไขข้อผิดพลาด และไม่ทำให้ผู้เรียนหยุดชะงักการเรียนรู้ ควรแก้ไขในขณะที่เป็นการเสริมแรง ไม่ใช่แบบตรงไปตรงมา ดังเช่น เมื่อผู้เรียนพูดผิด ผู้สอนอาจใช้คำพูดหรือวิธีพูด ที่ถูกต้องตอบโต้กลับเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งที่ถูกต้องได้โดยทางอ้อม เหตุผลที่ทำเช่นนี้เพื่อให้ผู้เรียน โดยเฉพาะผู้เรียนในระยะเริ่มฝึกพูด ไม่พะวงจดจ่ออยู่กับความถูกต้องของภาษามากเกินไป ทำให้การรับรู้ภาษาเกิดขึ้นได้ง่าย เนื่องด้วยความรู้สึกกลัวหรือไม่แน่ใจลดน้อยลง เป็นผลให้แรงด้านการเรียนรู้ภายในลดลงและหากตัวบ่อนที่เข้าใจได้เป็นสิ่งที่ผู้เรียนสนใจ เหมาะกับวัย และพื้นฐานความรู้ภาษาของผู้เรียน ตลอดจนบรรยากาศที่ผ่อนคลายในชั้นเรียน ผู้เรียนไม่รู้สึกว่าถูกจำกัดให้อยู่ในกรอบในกฎเกณฑ์เป็นทางการ หากแต่รู้สึกเหมือนอยู่ในที่ที่เป็นอิสระ ผ่อนคลาย เป็นเสมือนอยู่ในสนามเด็กเล่น เหล่านี้ล้วนแต่เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยในการเรียนรู้ภาษาประสพผลสัมฤทธิ์ (C. Lee Edelman, 1998, p.17) ความคิดดังกล่าว สอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุชบา สุวรรณโสภณ (2539, หน้า 46) ที่ว่า การเรียนโดยเน้นกิจกรรมจิตพิสัย ทำให้ความวิตกกังวลลดลง และมีผลต่อการเรียนรู้ กล่าวคือผู้เรียนที่มีความวิตกกังวลในการพูดต่ำ ย่อมมีความกล้าที่จะแสดงออกถึงความสามารถในการใช้ภาษาโดยการพูด หมายถึงว่าผู้เรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ในการพูดสูง และประสบความสำเร็จในการเรียนได้ เท่าที่กล่าวมาจึงเห็นได้ว่า แนวคิดวิธีสอนแบบธรรมชาตินี้ให้ความสำคัญต่อการเรียนการสอนภาษาในชั้นเรียน ในฐานะที่เป็นแหล่งเรียนรู้ทางภาษาและเป็นแหล่งจัดหาตัวบ่อนที่เข้าใจได้ให้แก่ผู้เรียน การเรียนการสอนจากครูผู้สอนมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจ ผู้เรียนอาจตอบรับด้วยรูปแบบที่อาจไม่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์แต่ผู้สอนไม่จำเป็นต้องแก้ไขข้อผิดพลาด

ที่เกิดขึ้นตลอดเวลา นอกเสียจากว่าความผิดดังกล่าวจะทำให้การสื่อสารที่กำลังดำเนินอยู่ ชะงักงัน หรือเกิดความเข้าใจผิด การให้โอกาสผู้เรียนได้พูดโดยไม่ถูกขัดขวางเป็นสิ่งสำคัญ เพราะสำหรับแนวคิดวิธีสอนแบบธรรมชาติถือว่าการได้พูดช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสได้รับตัวป้อนเพิ่มมากขึ้น กล่าวคือ ด้วยตัวป้อนที่เข้าใจได้ ผู้เรียนก็จะได้รับการพัฒนาทักษะการพูดไปทีละน้อย กฎเกณฑ์การเรียบเรียงถ้อยคำ หรือไวยากรณ์ ถือเป็นเพียงข้อมูลเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง การฝึกด้านนี้อาจให้เป็นการบ้าน หรือเมื่อถึงเวลาอันสมควร เช่น มีเวลาเหลือจากการฝึกใช้ภาษาในการสื่อสาร หรือเมื่อผู้สอนต้องการเน้นประเด็นเกี่ยวกับรูปแบบของภาษา และ Krashen (1982, p.30) สรุปประเด็นความคิดเรื่องแนวคิดวิธีสอนแบบธรรมชาติไว้ดังนี้คือ ครูผู้สอนสามารถสอนคำศัพท์ภาษาตามแนวการใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน หรือสอนไวยากรณ์ หรืออะไรก็ตามที่เห็นว่าจำเป็นและเป็นที่ต้องการได้ ตราบใดที่การเรียนการสอนนั้นเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และผู้สอนจัดหาตัวป้อนที่เข้าใจได้ให้แก่ผู้เรียน และหากเป้าหมายการสอนเป็นไปดังนั้นก็หมายความว่า การเรียนรู้เป็นไปตามแนวทางของแนวคิดวิธีสอนแบบธรรมชาติ

กล่าวโดยสรุป คือ การเรียนรู้ภาษาในห้องเรียนสำหรับผู้เรียนในระยะเริ่มแรกจะได้ผลดี หากผู้สอนสามารถควบคุม และจำกัดความซับซ้อนยุ่งยากทางภาษา ตลอดจนสามารถจัดหาตัวป้อนที่เป็นประโยชน์ และเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียนในชั้นเรียนได้ การได้รับตัวป้อนที่เข้าใจได้ช่วยลดความตึงเครียด และความวิตกกังวล ทำให้ผู้เรียนไม่เกิดความรู้สึกต่อต้าน ในทางตรงข้ามกลับได้รับแรงจูงใจให้ต้องการเรียนรู้ และพยายามเข้าใจภาษาในระดับที่สูงขึ้น จึงเกิดพัฒนาการในการเรียนรู้เพิ่มขึ้นตามลำดับ

แนวคิดวิธีสอนแบบมุ่งปฏิบัติงาน (Task-based Approach)

ความต้องการของหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาอังกฤษประการหนึ่ง คือ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเป้าหมายเพื่อการสื่อสารในสถานการณ์จริงได้อย่างถูกต้องเหมาะสม แนวความคิดนี้ตรงกับเป้าหมายแนวคิดวิธีสอนแบบมุ่งปฏิบัติงาน Willis (1996, p.1) กล่าวว่า เป็นแนวการสอนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีโอกาสใช้ภาษา โดยมีงานเป็นสื่อ และนอกจากนี้งานเป็นเสมือนเครื่องมือที่ช่วยให้เกิดบริบทการใช้ภาษาตามแบบอย่างการใช้ภาษาในสถานการณ์จริงที่เป็นธรรมชาติ เมื่อผู้เรียนต้องเรียนรู้ภาษาเป้าหมายเพื่อปฏิบัติงานในหน้าที่ และต้องรายงานผลการปฏิบัติงาน การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานหรือผู้เกี่ยวข้องช่วยให้ผู้เรียนเกิดการรับรู้ทางภาษาขึ้นตามกระบวนการอันเป็นธรรมชาติ งานหรือกิจกรรมที่มอบหมายให้ผู้เรียนปฏิบัติเพื่อ

ผลการเรียนรู้ทางด้านภาษาก็จะจัดเตรียมเป็นไปในทำนองเดียวกับงานหรือกิจกรรมจริง ซึ่งอาจเกิดขึ้นในชีวิตจริงของผู้เรียน David Nunan (1991, pp.5-9) ประมวลความหมายของงานจากแนวคิดของนักวิชาการทางภาษา เช่น Long (1985, p.85) และ Breen (1987, p.23) ไว้ดังนี้ คือ งานหมายถึง งานที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ดังนั้นในการปฏิบัติงานผู้เรียนจะคำนึงถึงความหมายของภาษาที่ใช้มากกว่ารูปแบบภาษาทางด้านไวยากรณ์ งานเช่น การกรอกแบบฟอร์ม งานจองตั๋วเครื่องบิน งานทำข้อสอบเพื่อขอรับใบขับขี่ หรือการเขียนแผนผัง การฟัง และปฏิบัติตามคำสั่ง งานบางอย่างเป็นงานในระดับที่ต้องใช้ความรู้ทางภาษาที่ซับซ้อนขึ้น เช่น การพิจารณาตัดสิน หรือแก้ไขปัญหา ดังที่ Nunan กล่าวว่า งานแต่ละประเภทที่กำหนดให้ผู้เรียนปฏิบัติจะต้องมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์หลักเพียงประการเดียว เพื่อให้ผู้เรียนสามารถตรวจสอบและรู้ได้ว่าตนเองทำสำเร็จตามเป้าหมายหรือไม่ นอกจากนั้นงานจะเป็นเหมือนเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสใช้ภาษาเป้าหมายไม่ว่าจะเพื่อการสื่อสาร แลกเปลี่ยนข้อมูล หรือเพื่อการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ผู้เรียนมีโอกาสฝึกใช้ภาษาโดยมีงานเป็นสื่อกลาง ความเห็นดังกล่าวสอดคล้องกับความคิดเห็นของ Rivers (1988, pp.10-14 อ้างใน วิชัย ดีพร้อม, 2538, หน้า 20) ในแง่ที่ว่าแนวคิดวิธีการสอนโดยใช้กิจกรรมมุ่งปฏิบัติงาน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนผู้เรียนอื่น ๆ โดยอาศัยงานเป็นสื่อกลางและมักเป็นงานที่ต้องอาศัยความรู้ความสามารถของผู้เรียนในการแก้ปัญหา ตลอดจนการแสวงหาข้อมูลเพื่อให้ปฏิบัติงานสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย

กล่าวโดยสรุปคือ งานหรือกิจกรรมที่มอบหมายให้ผู้เรียนปฏิบัติต้องมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนดึงศักยภาพ และทักษะทางภาษาที่มีอยู่ออกมาใช้เพื่อการเรียนรู้ข้อมูลใหม่ ๆ ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้วิธีการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นประสบการณ์ทางภาษาที่เกิดขึ้นก่อนจะออกไปมีประสบการณ์จริงในสังคม ซึ่งประสบการณ์ดังกล่าวจะช่วยให้การใช้ภาษาในสถานการณ์จริงง่ายขึ้น งานหรือกิจกรรมจะเป็นสื่อกลางที่ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกใช้ภาษาเพื่อการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น งานช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสทดลองใช้ภาษา ไม่ว่าจะเป็นด้านการพูดหรือการเขียน ประโยชน์ของการได้ใช้ภาษาช่วยให้เกิดการรับรู้ทางภาษามากขึ้น และหากสภาพการเรียนการสอนเป็นไปในแบบที่ไม่สร้างความเครียด เป็นสถานการณ์ที่มีครูหรือเพื่อนช่วยเหลือเป็นกำลังใจ ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ง่ายดาย และแม้ว่าจะใช้ภาษาผิดก็สามารถจะเรียนรู้และพยายามแก้ไขได้เอง โดยไม่มีความรู้สึกขลาดกลัว หากเป็นดังนี้แล้วทักษะทางภาษาย่อมได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้นได้

องค์ประกอบของงาน

ตามแนวความคิดของ Nunan (1991) องค์ประกอบของงานที่สำคัญมี 4 ด้าน คือ เป้าหมาย ตัวบ่งชี้ (ไม่ว่าจะเป็นด้านภาษาศาสตร์หรือด้านอื่น ๆ) กิจกรรมอันเป็นผลจาก ตัวบ่งชี้ และบทบาทของผู้เรียนและผู้สอน อาจกล่าวได้ว่าองค์ประกอบของงานดังกล่าวต่างจากความคิดเห็นของนักภาษาศาสตร์คนอื่น ๆ อยู่บ้าง เช่น Candlin (1987 อ้างใน Nunan, 1995, p.47) กล่าวว่า นอกจากบทบาทและตัวบ่งชี้แล้วควรคำนึงถึงสภาพห้องเรียนที่จัดทำขึ้น การดำเนินงาน การตรวจสอบ ผลของการดำเนินงาน และปฏิกริยาย้อนกลับด้วย และในทำนองเดียวกันนักวิชาการวางแผนการศึกษา คือ Shavelson and Stem (1981, อ้างใน Nunan, 1991, p.47) ได้เสนอแนะว่าในการวางแผนนั้นผู้จัดทำแผนควรคำนึงถึงองค์ประกอบดังรายละเอียดต่อไปนี้คือ

เนื้อหา หมายถึง เนื้อหาวิชาที่ต้องการสอน

สื่อต่าง ๆ หมายถึง สิ่งที่ผู้เรียนสามารถสังเกตเห็น และนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการ ทำกิจกรรมได้

กิจกรรม หมายถึง สิ่งที่ผู้สอนและผู้เรียนทำในขณะที่เรียน

เป้าหมาย หมายถึง ผลของการทำกิจกรรม ซึ่งกำหนดเป็นเป้าหมายของงาน

ผู้เรียน หมายถึง ผู้ที่ต้องคำนึงถึงความสามารถ ความต้องการ และความสนใจ

เป็นสำคัญ

ความเป็นหนึ่งเดียวกัน หมายถึง การยอมรับกันและกันว่าต่างก็เป็นผู้ร่วมงาน เป็นกลุ่มเดียวกันที่จะช่วยกันทำงานให้สำเร็จ

Wright (1987, อ้างใน Nunan, 1991, p.47) กล่าวสรุปว่า ความจริงแล้วงานมีส่วนประกอบสำคัญอยู่เพียง 2 ประการ คือ ข้อมูลซึ่งเป็นตัวบ่งชี้จากสื่อต่าง ๆ ตัวผู้สอนและผู้เรียน ตลอดจนคำถามที่ช่วยจุดประกายความคิดของผู้เรียน ให้พิจารณาว่าควรจัดการอย่างไร กับข้อมูลที่ได้รับ เพื่อให้กิจกรรมที่ทำอยู่ดำเนินต่อไปจนเป็นผลสำเร็จ

จึงสรุปได้ว่าการวางแผนจัดเตรียมงานเพื่อการเรียนการสอนภาษานั้น ก่อนอื่นผู้สอนจะต้องคำนึงถึงเป้าหมายของงานก่อน ทั้งนี้เพราะเป้าหมายจะช่วยให้สามารถกำหนดงาน ได้ตรงตามวัตถุประสงค์การเรียนการสอน เป้าหมายงานแต่ละขั้นที่กำหนดให้ผู้เรียนปฏิบัติ เปรียบเสมือนตัวเชื่อมต่องานแต่ละขั้นตอนโยงไปถึงวัตถุประสงค์ปลายทางของการเรียน การสอนภาษา สิ่งสำคัญก็คือ เมื่อเริ่มวางแผนงานนั้นผู้สอนจะต้องตอบคำถามให้ได้ว่าทำไมจึง มอบหมายงานขั้นนี้ให้ผู้เรียนทำ และคำตอบที่ได้คือ เป้าหมายของงานนั่นเอง

โดยแท้จริงแล้วเป้าหมายของงานอาจเป็นไปเพื่อผลลัพธ์หลากหลาย เช่น เพื่อการสื่อสาร สร้างความนิยมชมชอบ หรือให้ความรู้เรื่องภาษา หรือแม้แต่เพื่อศึกษาพฤติกรรมของผู้เรียนและผู้สอน บางครั้งเป้าหมายอาจเป็นรูปธรรมแตกต่างกันไป งานอย่างหนึ่งก็อาจให้ผลลัพธ์แตกต่างกันไปหลายอย่างได้ แต่สำหรับเป้าหมายการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนั้น Nunan (1991, pp.49-51) กล่าวว่า ต้องเป็นงานที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ในกลุ่มบุคคล ช่วยให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร แนวความคิด ทศนคติ เจตคติ และความรู้สึก ตลอดจนเกิดความร่วมมือในการดำเนินงานให้เป็นผลสำเร็จ เป้าหมายของงานนอกจากช่วยให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นแล้วยังอาจช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาเป้าหมายแสวงหาความรู้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น จากหนังสือ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร สุจิตร์ เอกสาร ป้ายโฆษณา ป้ายติดประกาศ ภาพยนตร์ โทรทัศน์ แผ่นใส เครื่องบันทึกเสียง วิทยุ ข่าวทางราชการ คำบรรยายในชั้นเรียน หรือเอกสารงานวิจัยต่างๆ และนำข้อมูลที่ค้นหาได้มาใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้ภาษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง งานนอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสฟัง อ่าน สื่อต่าง ๆ แล้ว ข้อมูลที่ได้รับยังให้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนรู้ภาษาเป้าหมาย โดยการเพิ่มระดับความยากของงานตามความสามารถที่พัฒนาขึ้นของผู้เรียน นั่นคือให้อ่าน หรือฟังงานที่เกิดจากจินตนาการของผู้เรียน เช่น นวนิยาย บทกวี บทเพลง คำสัมภาษณ์คล้องจอง บทละคร แต่ต้องคำนึงว่าเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้เรียนฟังหรืออ่านด้วยความรู้สึกสนใจ สนุกสนาน จนเกิดแรงบันดาลใจถึงขั้นที่จะลองเขียนสิ่งเหล่านี้ขึ้นด้วยตนเอง

นอกจากนี้ในการสอนภาษาอังกฤษ ควรกำหนดเป้าหมายที่เป็นทักษะการเรียนรู้ภาษาให้แน่ชัดด้วย ซึ่งโดยปกติแล้วมีทักษะสำคัญ 4 ประการ คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน ทั้งนี้แนวการสอนจะต้องกำหนดให้สอดคล้องกับทักษะที่ต้องการพัฒนาด้วย จึงควรจัดเวลาให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกทักษะเพื่อให้ตรงตามเป้าหมาย เช่น หากต้องการฝึกทักษะการอ่าน สื่อที่นำมาใช้ควรได้พบเห็นจริง ควรเป็นสื่อการอ่านที่ใช้ในชีวิตประจำวันทั่วไป เช่น รายการโทรทัศน์ภาษาอังกฤษ รายงาน สรุปรข่าว หากทักษะเป้าหมายคือการฟัง ผู้สอนต้องจัดหาโอกาสให้ผู้เรียนได้ฟังให้มากที่สุด อาจเป็นข้อมูลทางด้านวิชาการ เช่น คำบรรยายในชั้นเรียนที่เป็นภาษาอังกฤษ เป็นต้น ในด้านการเขียนผู้สอนต้องพิจารณาว่าเป้าหมายย่อยนั้นต้องการฝึกทักษะการเขียนแบบใด เขียนเรื่องทั่ว ๆ ไป หรือแนววิชาการ เริ่มตั้งแต่การเขียนข้อความง่าย ๆ สั้น ๆ สื่อสารกับเพื่อน ๆ เขียนรายการของที่ต้องการซื้อ เขียนไปรษณียบัตรถึงเพื่อน ฯลฯ หากมีเป้าหมายของงานเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนในแนววิชาการผู้สอนควรให้โอกาสผู้เรียนฝึกเขียนบทความ รายงาน จดหมายธุรกิจ หรือจดคำบรรยายในชั้นเรียน เป็นต้น

ในด้านการกำหนดกิจกรรมต้องให้สอดคล้องกับเป้าหมาย เพราะกิจกรรมเป็นสิ่งกระตุ้นให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกปฏิบัติการด้านการใช้ภาษา โดยทั่วไปแล้วผู้สอนจะต้องพิจารณาให้กิจกรรมสอดคล้องกับทักษะที่ต้องการพัฒนาด้วย นอกจากนี้ต้องพิจารณาด้วยว่าต้องการให้ผู้เรียนฝึกฝนภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน หรือภาษาเฉพาะกิจ หรือทั้งสองอย่าง เรื่องเหล่านี้ผู้สอนจะต้องทำความเข้าใจให้แจ่มแจ้งก่อน แล้วจึงกำหนดเป็นกิจกรรมที่ก่อประโยชน์ตรงตามเป้าหมายให้แก่ผู้เรียน

ในส่วนของตัวป้อนนั้น Hover (1986 อ้างใน Nunan, 1991, p.53) เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวป้อนที่เป็นประโยชน์ในการจัดกิจกรรมที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนภาษาได้มากมาย เช่น จดหมายส่วนตัวและจดหมายราชการ หนังสือพิมพ์ ภาพแสดงเรื่องราว ใบขั้วซี ป้ายประกาศต่าง ๆ แบบฟอร์ม บัตรธนาคาร สมุดบันทึก รูปถ่าย ผังความสัมพันธ์ครอบครัว รูปวาด รายการจ่ายของ ใบสั่งซื้อสินค้า ไปรษณียบัตร แผ่นพับโฆษณา รูปถ่ายติดหนังสือเดินทาง ผังเมือง รายการอาหาร เกมปริศนา ตำราอาหาร บทย่อละคร พยากรณ์อากาศ สมุดช่วยความจำ ตารางเดินรถ โฆษณานานบ้านเช่า พยากรณ์ดวงชะตา รายการบันเทิงที่โรงแรมจัดขึ้น แบบฟอร์มจองสนามเทนนิส เรื่องย่อภาพยนตร์ วารสารโรงเรียน ข้อความสั้น ๆ ฝากถึงคนอื่น ๆ รายงานข่าว กฎการเดินทางระหว่างประเทศ แผนภูมิเศรษฐกิจ ฯลฯ ตัวป้อนเหล่านี้มีอยู่ทั่วไป สามารถใช้เป็นประโยชน์ในด้านเป็นสื่อในการสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลกับคนอื่น ๆ เพราะเมื่อได้ยิน ได้เห็น ได้สัมผัส สื่อต่าง ๆ มากเท่าไร ผู้เรียนย่อมได้รับประโยชน์ทางด้านภาษามากขึ้นเท่านั้น และการได้สัมผัสสื่อที่มีอยู่จริงในสังคมช่วยให้ผู้เรียนได้รับการฝึกฝนประสบการณ์จนสามารถที่จะเผชิญกับสื่อจริงภายนอกห้องเรียนได้ดีขึ้นเรื่อย ๆ การเรียนเพียงแค่อ่านหรือฟังจากตำราเรียน หรือสื่อผลิตขึ้นใช้เฉพาะในห้องเรียนนั้นยังไม่เพียงพอสำหรับผู้เรียน ดังที่ Porter และ Roberts (1981, pp.34-47) กล่าวว่า สื่อที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในชั้นเรียนนั้นไม่เป็นธรรมชาติ ภาษาที่ใช้ในสื่อดังกล่าวเป็นทางการมากเกินไป และรูปประโยคก็ต้องถูกต้องตามหลักไวยากรณ์มากเกินไป เป็นรูปประโยคที่คนทั่วไปไม่นิยมใช้กัน

กล่าวโดยสรุป คือ ถ้าต้องการให้ผู้เรียนเรียนรู้ภาษา เข้าใจเนื้อหาการฟัง พูด อ่าน เขียนเพียงพอ ผู้สอนควรให้โอกาสผู้เรียนได้ยิน ได้ฟัง ได้มีประสบการณ์จากตัวป้อนจริงมากที่สุด ข้อมูลป้อนจากสื่อจริงมีประโยชน์ในแง่ที่ภาษาไม่จำกัดการใช้ ไม่จำกัดรูปแบบ แม้ว่าจะยากกว่าข้อมูลที่ผู้สอนจัดเตรียมขึ้น แต่ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะด้านการคิด การแก้ปัญหา สิ่งเหล่านี้เป็นประโยชน์ต่อชีวิตจริงของผู้เรียน

Widdowson (1987, p.87) และ Candlin and Edelhoff (1982) และ Porter and Roberts (1981) อ้างใน Nunan, 1991, p.60 กล่าวไว้สอดคล้องกันว่า สิ่งสำคัญในการกำหนดกิจกรรมแก่ผู้เรียนคือผู้สอนจะต้องหาวิธีการซึ่งให้โอกาสผู้เรียนได้ลงมือทำงานที่ช่วยฝึกฝนความสามารถด้านการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นวิธีที่ทำให้ผู้เรียนต้องพยายามแก้ปัญหาที่เป็นปัญหาจริง เกิดจริง ในสังคมจริง เป็นพฤติกรรมทางสังคมที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ

กระบวนการที่เกี่ยวข้องในการเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

Rivers and Temperley (1987, อ้างใน Nunan, 1991, p.60) มีแนวความคิดว่าการกำหนดกิจกรรมต้องคำนึงว่าผู้เรียนมีโอกาสได้เรียนรู้ทักษะเพิ่มขึ้น ตลอดจนสามารถใช้ทักษะที่เรียนรู้ได้ด้วย กล่าวคือ ผู้เรียนมีโอกาสใช้ภาษาสื่อสารในสถานการณ์จริงได้อย่างถูกต้องเหมาะสม โดยสามารถใช้ในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และสื่อสารได้เหมาะสมตามสถานการณ์ ขณะเดียวกันผู้เรียนได้รับความรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษา โดยเลือกใช้คำ ประโยค สำนวน โครงสร้างภาษา ตลอดจนการออกเสียงตามกฎเกณฑ์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมตามหน้าที่ของภาษาด้วย ดังแผนภูมิกระบวนการที่เกี่ยวข้องในการเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ดังต่อไปนี้

(Rivers and Temperley, 1987)

จากแผนภูมิดังกล่าวสรุปได้ว่า กิจกรรมอันเป็นองค์ประกอบของงานเพื่อการเรียนรู้ภาษา ต้องเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกฝนทักษะภาษา ในสภาพใกล้เคียงกับความเป็นจริงที่สุด เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ภาษาที่เป็นประโยชน์ในชีวิตจริง และการเรียนรู้ดังกล่าวดำเนินตามกระบวนการ กล่าวคือ ผู้เรียนต้องได้รับการเรียนรู้ทักษะทางด้านภาษาศาสตร์ มีความรู้เรื่องหน่วยคำ กลุ่มคำ และหน้าที่คำ ตลอดจนกฎเกณฑ์ทางภาษา การออกเสียง การสร้างรูปประโยค ได้รับการเตรียมตัวให้มีข้อมูลทางด้านภาษาศาสตร์ก่อน และหลังจากนั้นก็จะใช้กิจกรรมเป็นเครื่องมือในการฝึกฝนความรู้ที่ได้รับ ได้ใช้ทักษะดังกล่าวในการปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมเรียนคนอื่น ๆ เป็นการหาประสบการณ์การใช้ภาษาที่เหมือนจริง แต่กระทำในห้องเรียน และผู้เรียนมีโอกาสได้รับรู้ภาษาเป้าหมายมากขึ้นจากการลงมือปฏิบัติจริง

ยังสามารถใช้ได้ เข้าใจได้ ก็ยังเกิดแรงกระตุ้นให้ปรารถนาที่จะเรียนรู้มากขึ้น ดังนั้นรูปแบบของกิจกรรมจึงนับว่าเป็นสิ่งสำคัญ เพราะกิจกรรมที่ได้รับการวางแผนจัดรูปแบบอย่างดีจะสามารถกระตุ้นความสนใจ จัดความเบื่อหน่ายของผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ อันเป็นรูปแบบของการใช้ภาษาทั่ว ๆ ไป นอกจากนี้นักวิชาการภาษาศาสตร์หลายท่านซึ่งเห็นความสำคัญของรูปแบบกิจกรรมได้ศึกษาและทดลองใช้รูปแบบของกิจกรรมไว้ต่าง ๆ ดังนี้

Prabhu (1987, pp.46-47) กล่าวถึงรูปแบบกิจกรรมหลักที่ใช้ในแนวคิดวิธีสอนแบบมุ่งปฏิบัติงานไว้ 3 รูปแบบ คือ

1. กิจกรรมการค้นหาข้อมูลส่วนที่หายไป (Information Gap Activity) เป็นการค้นหาข้อมูลในส่วนที่ขาดหายไปจากผู้ร่วมกิจกรรม ผู้เรียนได้รับมอบหมายให้ค้นหา และขณะเดียวกันถ่ายทอดข้อมูลที่ตนมีอยู่ให้กับผู้ร่วมกิจกรรม อาจเป็นการถ่ายทอดจากคนหนึ่งไปยังอีกคนหนึ่ง

2. กิจกรรมค้นหาเหตุผลที่หายไป (Reasoning Gap Activity) มีลักษณะคล้ายคลึงกับกิจกรรมที่กล่าวมาแล้วข้างต้นเช่นกัน คือ ต้องอาศัยความเข้าใจด้านภาษาที่สื่อสาร แต่ที่แตกต่างคือ ต้องหาเหตุผลมาช่วยในการตัดสินใจกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดด้วย เช่น การเลือกเรียนวิชาโดยใช้เหตุผลเป็นสิ่งประกอบการตัดสินใจ

3. กิจกรรมการค้นหาแนวคิดของบุคคลในสภาพการณ์ใดสภาพการณ์หนึ่ง (Opinion Gap Activity) เพื่อให้รู้ว่าคนคนนั้นชอบอะไร ไม่ชอบอะไร ความรู้สึกหรือทัศนคติต่อสภาพนั้น ๆ เป็นอย่างไร เช่น การร่วมวิจารณ์เหตุการณ์บ้านเมือง การต่อเรื่องที่ค้างใจบงกช กิจกรรมในแบบนี้ผู้เรียนต้องมีข้อมูลจริง และต้องรู้จักคิดอย่างเป็นระบบ มีเหตุผลที่จะโน้มน้าวผู้อื่นให้คล้อยตามตน

อย่างไรก็ตาม เป้าหมายของกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ใช่การหาข้อมูลเพื่อให้ได้คำตอบผิดหรือถูก ผลการปฏิบัติงานอาจแตกต่างกันไปได้ตามแต่ตัวบุคคลหรือสถานการณ์ ดังที่ Clark (1987, อ้างใน Nunan, 1991, p.67) เสนอความคิดว่า กิจกรรมควรกระตุ้นความสามารถของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. ความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องและราบรื่น เช่น การพูดคุยกับเพื่อน การขอรับบริการ ขอข้อมูล หรือหาข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ เป็นต้น เป็นงานฝึกการใช้ภาษาเพื่อสร้างสัมพันธ์ (Convergent Tasks)

2. ความสามารถในการขอความคิดเห็นแลกเปลี่ยนข้อมูล เจตคติ ความรู้สึก ประสบการณ์ และการวางแผนงานจากคนที่มีแนวความคิดเห็นต่างไปจากตนเอง (Divergent Tasks)

3. การหาข้อมูลเฉพาะตามเป้าหมาย เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในทางใดทางหนึ่ง เช่น การหาข้อมูลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการเดินทางว่าแบบใดประหยัดที่สุด

4. การอ่าน หรือฟังเพื่อรับข้อมูลไปใช้ในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง เช่น อ่านข่าว แล้วคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคนอื่น ๆ หรืออ่านบทความแล้วย่อใจความ หรือฟังคำบรรยาย แล้วจดย่อบันทึกได้

5. การพูดหรือเขียนข้อมูลจากประสบการณ์ส่วนตัว เช่น เป็นพิธีกร เขียนรายงาน บันทึก หรือกรอกแบบฟอร์ม เป็นต้น

6. การฟัง อ่าน หรือดูภาพยนตร์ สารคดี และแสดงปฏิกิริยาแนวความคิดต่อสื่อเหล่านั้นได้ในรูปแบบหนึ่ง เช่น อ่านเรื่อง และวิเคราะห์วิจารณ์แสดงความคิดเห็น เป็นต้น

7. การเขียนเรื่องตามจินตนาการได้

หากพิจารณาคุณลักษณะของ Clark เห็นได้ว่ามุ่งให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกคิด และพูด หรือมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยอาศัยกิจกรรม Clark เน้นประโยชน์ของกิจกรรมในด้านที่เป็น การสร้างประสบการณ์มาให้ภาษาเหมือนที่ผู้เรียนจะต้องเผชิญจริงในสังคม เน้นความเข้าใจใน เนื้อหา แต่หากพิจารณาแนวความคิดของนักวิชาการภาษาศาสตร์อีกท่านหนึ่ง คือ Pattison (1987, อ้างใน Nunan, 1991, p.68) แล้วจะเห็นว่ามีความแตกต่างกันอยู่บ้าง Pattison ได้เสนอ แนวความคิด 7 ประการ เกี่ยวกับรูปแบบของกิจกรรมไว้ดังนี้ คือ

1. การใช้เทคนิคถามและตอบ รูปแบบกิจกรรมนี้สอดคล้องกับการค้นหาข้อมูล ส่วนที่หายไปของ Prabhu (1987) กล่าวคือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกข้อมูลไปเติมลงในช่อง ตามที่เห็นเหมาะสม และให้ปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมเรียนคนอื่น ๆ โดยหาวิธีที่จะช่วยให้รู้ข้อมูลที่คน นั้น ๆ มีอยู่ กิจกรรมนี้เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนในด้านที่ได้ฝึกใช้ภาษาสื่อความหมายทั้งด้าน ความคิด และการใช้ความหมายของภาษาในด้านคุณค่า

2. การใช้บทสนทนาและบทบาทสมมุติ กิจกรรมในรูปแบบนี้อาจให้ผู้เรียนพูดตาม บทที่เตรียมไว้ก่อน หรือไม่มีบทก็ได้ แต่ Pattison (1987) มีความเห็นว่า หากให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ในการคิดบทสนทนาตามเป้าหมายกิจกรรม จะช่วยให้ผู้เรียนกระตือรือร้นและให้ความร่วมมือ ในการเรียนมากกว่าเพียงแค่พูดตามบท

3. กิจกรรมจับคู่ เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการสังเกตใจความภาษาที่ตอบรับเข้าคู่ อาจจัดในรูปแบบของเกมส์ต่าง ๆ หรือเรียงลำดับบทสนทนา เป็นต้น

3. การใช้กิจกรรมที่เป็นกลยุทธ์ในการสื่อสาร เพื่อฝึกผู้เรียนให้มีประสบการณ์การใช้กลยุทธ์ทางภาษา เช่น การอธิบายคำยากด้วยคำง่าย ๆ ที่ตนรู้ การปรับคำพูดและคำถาม การใช้กิริยาท่าทางประกอบคำพูดเพื่อช่วยให้การสื่อสารเป็นสิ่งที่เข้าใจ เป็นต้น

4. การใช้รูปภาพประกอบการเล่าเรื่อง เพื่อให้กิจกรรมการสื่อสารน่าสนใจและการสื่อสารเป็นไปได้ง่าย ผู้เรียนจะได้รับการฝึกฝน โดยการใช้อุปกรณ์เป็นสื่อ เช่น การทดสอบความจำโดยหาความแตกต่าง หรือการจัดลำดับภาพตามเรื่องราว

5. การใช้กิจกรรมที่เป็นปริศนาหรือปัญหา ปริศนาหรือปัญหาจะเป็นสื่อการสอนในด้านที่ฝึกผู้เรียนให้ใช้ความคิด จินตนาการ เหตุผล ตลอดจนประสบการณ์ที่ผ่านมาในการไขปริศนาหรือแก้ปัญหานั้น ๆ

6. การใช้กิจกรรมที่ต้องอาศัยความร่วมมือในการตัดสินใจ เป็นการฝึกให้ผู้เขียนแบ่งปันข้อมูลแก่กันและกัน เพื่อจะตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น การปรึกษากันเพื่อประกอบการตัดสินใจว่าจะเลือกสิ่งของอะไรติดตัวไปใช้บนเกาะร้าง เป็นต้น

สรุปได้ว่ารูปแบบกิจกรรมของ Pattison เน้นรูปแบบที่เป็นกลวิธีการเรียนรู้ภาษาที่ผู้สอนกำหนดขึ้นโดยเห็นว่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน ไม่ได้เน้นในสถานการณ์จริง แต่เน้นกิจกรรมที่ได้ให้โอกาสผู้เรียนได้ฝึกพูด ฝึกใช้ภาษา ซึ่งเป็นการเตรียมพร้อมด้านภาษามากกว่าการฝึกให้มีประสบการณ์เคยชินกับการใช้ภาษา

อย่างไรก็ดี แนวคิดดังกล่าวของ Clark และ Pattison เป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมให้แก่ผู้เรียน เป็นสิ่งที่จำเป็นต้องคำนึงถึงในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพราะเป็นแนวทางที่จะช่วยให้นักพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยกิจกรรมดังกล่าวผู้เรียนจะมีโอกาสได้ลงมือปฏิบัติงานจริง ได้รับการฝึกฝนให้คิดวิเคราะห์และมุ่งปฏิบัติงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ปลายทางของหลักสูตร คือ ผู้เรียนได้เรียนรู้และได้ใช้ภาษาเพื่อการสื่อความหมายได้เหมาะสม และถูกต้องตามสถานการณ์

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น การออกแบบงานเพื่อนำไปสอนในชั้นเรียนจะต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบของงานเป็นพื้นฐานสำคัญ ทั้งนี้หากพิจารณางานตามความหมายของกิจกรรมใด ๆ ก็ตาม ที่เป็นผลให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาเป้าหมายในการสื่อสาร และเป้าหมายของการสื่อสารคือผลสัมฤทธิ์ของงานแล้ว งานเหล่านี้จะต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจน ที่ผู้เรียนจะต้องปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายในเวลาที่กำหนด ความสำคัญจึงอยู่ที่ว่าผู้เรียนจะต้องมีความเข้าใจและ

สามารถถ่ายทอดภาษาที่มีความหมายออกไปเพื่อจะให้งานสำเร็จ การปฏิบัติงานของผู้เรียน คือ การใช้ภาษาให้มีความหมายในการสื่อสารกับผู้อื่น นอกจากนี้ งานจะต้องมีผลงานปรากฏ เป็นรูปธรรม และผลงานหนึ่งอาจเป็นพื้นฐานให้มีการปฏิบัติงานอื่น ๆ ต่อไปได้ด้วย (Willis, 1996, pp.23-24) ความคิดเรื่องดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดเรื่ององค์ประกอบสำคัญของงาน ที่ควรนำมาเป็นหลักในการพิจารณาก่อนมอบหมายงานให้ผู้เรียนปฏิบัติ ซึ่งมีอยู่ 5 ประการ คือ 1) เป้าหมาย 2) ตัวบ่งชี้ 3) กิจกรรมที่สอดคล้องกับตัวบ่งชี้ 4) บทบาทของผู้สอนผู้เรียน 5) การจัดสถานการณ์ในชั้นเรียน นอกจากนี้ องค์ประกอบสำคัญของงาน ซึ่งควรนำมาเป็นหลัก ในการกำหนดงานแล้ว Willis ได้เสนอแนะกระบวนการกำหนดงานไว้ว่า เพื่อให้ชั้นเรียนมี บรรยากาศการเรียนรู้ที่จะกระตุ้นให้การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบสำคัญอยู่ 3 ประการ คือ ผู้เรียนต้องมีโอกาสได้ฟัง ได้เห็น ได้เข้าใจภาษาเป้าหมายเต็มที่ ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินการใช้ภาษาเป้าหมายในการสื่อสารจริง และผู้เรียนได้รับการกระตุ้น แรงจูงใจให้มีส่วนร่วมใน กระบวนการเรียน ดังนั้นหากกล่าวโดยสรุปถึงข้อดีของแนวคิดวิธีสอนแบบมุ่งปฏิบัติงาน สามารถสรุปเป็นหัวข้อใหญ่ ๆ ได้ดังนี้คือ

1. แนวคิดวิธีสอนแบบมุ่งปฏิบัติงาน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาเป้าหมายได้ เพราะได้รับแรงจูงใจจากงานที่กำหนดขึ้น
2. งานหรือกิจกรรมเป็นสิ่งกระตุ้นให้ผู้เรียนพยายามใช้ความรู้ทางภาษาที่มีอยู่อย่างเต็มที่ ทั้งในด้านความพยายามที่จะเข้าใจ ด้านการพูด และการเขียน
3. งานหรือกิจกรรมเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสได้เรียนรู้ ได้ใช้ ได้ยิน ได้ฟัง ภาษาเป้าหมายอย่างเต็มที่ เป็นบริบทในการเรียนการสอนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้อย่างยิ่ง

วิธีการสอนแบบผสมผสาน

เมื่อพิจารณาถึงความพยายามในการที่จะปรับปรุงแก้ไขแนวทางการเรียนการสอนใน ชั้นเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งชั้นเรียนที่มีผู้เรียนเป็นจำนวนมาก นักวิชาการการสอนภาษา หลายคนมีความเห็นสอดคล้องกันว่า การยึดแนวการสอนแบบใดแบบหนึ่งมาใช้ยังคงเป็นปัญหา สำคัญ เพราะว่าวิธีการสอนแบบเดียวไม่อาจแก้ปัญหาหลาย ๆ ประการที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ให้หมดไปได้ ความสามารถและคุณสมบัติด้านวิชาการของครูผู้สอนที่แตกต่างกันไปตามความรู้ ส่วนบุคคล ก็ยังเป็นปัจจัยสำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วย (Prabhu, 1991, p.103) ดังนั้นระบบการเรียนการสอนที่ดีจึงต้องเป็นระบบที่ครูผู้สอนสนใจพิถีพิถันใน รูปแบบการสอนนั้น ๆ เพราะเห็นว่าเหมาะสมกับชั้นเรียนที่ตนรับผิดชอบ และความรู้สึกรู้ว่า

การเรียนการสอนนั้นเหมาะสมจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้ครูผู้สอนมีความรู้สึกไวต่อความไม่เหมาะสม และสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอนดังกล่าวได้ เพื่อให้การเรียนการสอนได้รับการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี จากความคิดเห็นดังกล่าว ผู้เชี่ยวชาญการสอนภาษา ตลอดจน ผู้รู้จึงได้พิจารณานำแนวคิดการเรียนการสอนแบบต่าง ๆ มาผสมผสานกันเป็นแนวทางการสอน ภาษาในแนวใหม่ ที่เน้นการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญต่อความต้องการของผู้เรียน โดยมีแนวคิดเกี่ยวกับหลักการผสมผสานต่าง ๆ กันไป เช่น Peter Hubbard et al. (1995, p.37) กล่าวว่า วิธีการสอนแบบผสมผสานไม่ใช่หลักวิชาการสอนภาษา แต่เป็นเทคนิค หรือกลยุทธ์ ในการสอนแบบหนึ่งที่คุณครูเลือกสรรหลักวิชาการสอนภาษาแบบต่าง ๆ มาผสมผสานกัน เพื่อเป็นกลวิธีการสอนในชั้นเรียนใดชั้นเรียนหนึ่งโดยเฉพาะ การผสมผสานแนวคิดวิธีสอน จะต้องกระทำด้วยความรอบคอบระมัดระวัง กระบวนการสอนต่าง ๆ ที่นำมาปรับใช้จะต้อง พิจารณาเห็นชอบแล้วด้วยเหตุและผลที่เหมาะสมกับสภาพความต้องการของผู้เรียน ตลอดจนบริบท ในการเรียนการสอนแต่ละครั้ง แนวความคิดดังกล่าวสอดคล้องกับแนวความคิดของ Girard (1986, p.11) ที่มีความเห็นว่า แม้ว่าผู้สอนในแนวการสอนแบบผสมผสานนี้จะมีอิสระในการ เลือกใช้แนวการสอนต่าง ๆ ก็จริง แต่ทั้งนี้จะต้องมีการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน ตลอดจนสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่และบริบทการเรียนการสอนโดยละเอียดก่อน การตัดสินใจเลือกระบบ การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้นจะเกิดขึ้นได้หากผู้สอนได้ปฏิบัติตาม แนวคิดวิธีสอนที่นำมาผสมผสานด้วยความรอบคอบ มีเหตุมีผล และมีความตื่นตัว ไวในการ ปรับเปลี่ยนแนวการสอน เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าการสอนนั้น ๆ ไม่เกิดผลดังที่ต้องการ (Prabhu, 1991, p.106)

จากแนวความคิดหลักของวิธีการสอนแบบผสมผสานดังกล่าวจึงสรุปได้ว่า วิธีการสอน แบบผสมผสาน หมายถึง วิธีการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่คุณครูปรับขึ้นจากการนำแนวคิด หรือหลักวิชาการสอนแบบต่าง ๆ มาผสมผสานกัน เป็นกระบวนการเรียนการสอนในชั้นเรียนใด ชั้นเรียนหนึ่ง โดยไม่ยึดติดกับทฤษฎีการสอนแบบหนึ่งแบบใดโดยเฉพาะ เป็นการผสมผสาน อย่างมีระบบ มีหลักการคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียน และสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่เป็นสำคัญ ซึ่ง Praton (1976, p.5) กำหนดหลักการอันเป็นแนวทางที่คุณครูสอนตามแบบผสมผสาน ควรคำนึง ถึงไว้ 10 ประการ ดังนี้คือ

1. การสอนเป็นศิลป์มากกว่าเป็นวิทยาศาสตร์
2. วิธีการสอนแบบใดแบบหนึ่งเพียงแบบเดียวไม่อาจแก้ปัญหาการเรียนการสอนในชั้นเรียนทั้งหมดได้
3. เมื่อพิจารณาเห็นชอบด้วยเหตุและผลแล้วว่าจะเลือกใช้วิธีใดบ้างผสมผสานกัน ควรปฏิบัติจนเห็นผล ไม่ควรลังเลเปลี่ยนไปมาจนหาความแน่นอนไม่ได้
4. ไม่ยึดติดกับทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งโดยเฉพาะ
5. ต้องศึกษาทฤษฎีแนวการสอนที่เกี่ยวข้องจนมีความรู้แตกฉาน
6. ยึดวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนเป็นหลักในการตัดสินใจเลือกแนวการสอน
7. แหล่งข้อมูลสำคัญที่ช่วยในการตัดสินใจ คือ เทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่มีผู้ศึกษาทดลองใช้ และประสบผลสำเร็จตรงตามเป้าหมาย
8. ให้ความสำคัญต่อวิธีการใช้ภาษาของผู้เรียนเท่ากับเนื้อหาคำพูด
9. ให้ความสำคัญต่อความต้องการและแรงจูงใจของผู้เรียน
10. ความรู้หรือแนวคิดวิธีสอนแบบใหม่ไม่จำเป็นว่าจะต้องดีกว่าวิธีสอนที่มีอยู่เดิมเสมอไป

จากหลักการดังกล่าวสรุปได้ว่า ผู้สอนด้วยวิธีการสอนแบบผสมผสานต้องเป็นผู้มีเจตคติที่ดีต่อวิธีการสอนทั้งในแบบเก่าและแบบใหม่ ไม่ยึดติดในแนวการสอนแบบใดแบบหนึ่งเป็นผู้ที่คำนึงถึงประโยชน์และความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ กล่าวคือ เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าวิธีการสอนใดก็ตามก่อประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ตลอดจนมีความเหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอน สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่มีอยู่ได้ ก็ให้นำวิธีการสอนเหล่านั้นมาผสมผสานปรับใช้เพื่อให้การเรียนการสอนมีผลสัมฤทธิ์ตรงตามเป้าหมาย ดังจะเห็นได้จากผลงานวิจัยของนักวิชาการการสอนภาษาอังกฤษทั้งในประเทศและต่างประเทศหลายท่าน ได้ศึกษาวิจัยประสิทธิภาพของผู้เรียนภาษาอังกฤษด้วยวิธีการสอนแบบผสมผสาน และผลการวิจัยปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยความสามารถของผู้เรียนเพิ่มขึ้นหลังการทดลองทั้งสิ้น ตัวอย่างงานวิจัยต่างประเทศในด้านนี้ได้แก่ งานวิจัยของ Summer (1991) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถด้านคำศัพท์ของผู้เรียน โดยทำการทดลองใช้วิธีสอนแบบผสมผสานกับประชากรซึ่งเป็นนักเรียนระดับประถมปีที่ 4 จำนวน 10 คน ใช้วิธีการสอนแบบตรงผสมผสานกับกลวิธีการสอนอื่น ๆ อีก 3 แบบ คือ กลวิธีฝังความสัมพันธ์ความหมาย (Semantic Mapping) การวิเคราะห์ลักษณะสำคัญของความหมาย และการสอนอ่านแบบกว้าง (Wide Reading) ปรากฏว่าค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์การเรียนหลังการทดลองวิธีสอนแบบผสมผสานดังกล่าวเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 64

นอกจากนี้จากผลการสำรวจเกี่ยวกับวิธีการสอนอ่าน และองค์ประกอบที่สำคัญในการสอนอ่าน 10 อันดับแรกของ Zalud & Richardson (1994) พบว่า ครูในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับประถมศึกษาแถบชนเมืองของรัฐ South Dakota ประเทศสหรัฐอเมริกา นิยมสอนอ่าน โดยใช้กลวิธีการสอนแบบต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้วิธีการออกเสียงผสมผสานกับแนวการสอน โดยวิธีทักษะสัมพันธ์ จึงอาจกล่าวได้ว่าวิธีการสอนแบบผสมผสานจัดว่าเป็นวิธีการสอนที่ให้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาตรงตามเป้าหมาย เป็นที่นิยมใช้ ดังจะเห็นได้จากหลักสูตร การสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองของ Division of Adult and Career Education ในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งให้หลักสูตรการสอนแบบผสมผสานระหว่างการสอนแบบเน้นรูปแบบ ไวยากรณ์ (Asequential Grammatical) กับการสอนแบบเน้นทักษะการใช้ภาษาในบริบทจริง (Life/Functional Skills Contexts) เพื่อพัฒนาทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน ให้แก่ชาวต่างชาติ ที่ต้องสอบขออนุญาตเป็นพลเมืองรัฐ (ESL Course Outline, DACE, 1995) และหากจะ พิจารณาถึงผลงานวิจัยภายในประเทศไทย พบว่า มีผู้ศึกษาวิจัยวิธีการสอนแบบผสมผสาน ด้วยเช่นกัน ตัวอย่าง งานวิจัยของ วิภาดา รัตนวิจักขณ์ (2540) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนา กิจกรรมการฟัง-พูดภาษาอังกฤษด้วยวิธีการสอนแบบผสมผสานสำหรับวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ โรงแรม ประชากรเป็นนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1 แผนกธุรกิจโรงแรม จำนวน 23 คน คือ โดยสอนตามแนวคิดวิธีสอนแบบชักชวนผสมผสานกับแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ แบบความรู้ความเข้าใจ (The Cognitive Code Learning Theory) และแนวคิดการสอนแบบ มุ่งปฏิบัติงาน ผลการวิจัยปรากฏว่า ผลการเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยกิจกรรมการฟัง-พูด ตามวิธีการสอนแบบผสมผสานดังกล่าวมีค่าเฉลี่ยสัมฤทธิ์ผลการฟัง-พูดผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ กมลวรรณ นิมวรรณัง (2536) ที่ได้ ทำการศึกษาวิจัยวิธีการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารผสมผสานกับการฝึกไวยากรณ์ตามวิธี สอนแบบฟัง-พูด โดยให้ผู้เรียนได้รับการฝึกโครงสร้างประโยคเข้าไปมาก่อน หลังจากนั้นจึงฝึก ให้ใช้รูปประโยคดังกล่าวในการสื่อสาร กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 1 ห้องเรียน ผลการวิจัยพบว่า ภาษาอังกฤษของกลุ่มที่เรียนโดยวิธีการสอนเพื่อ การสื่อสารผสมผสานกับการฝึกทักษะฟัง-พูด มีค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการด้านฟัง-พูด สูงกว่า กลุ่มควบคุมที่เรียนโดยวิธีสอนเพื่อการสื่อสารเพียงอย่างเดียว

ผลการวิจัยและการนำวิธีการสอนแบบผสมผสานไปเป็นแนวทางการสอนภาษาดังที่กล่าวมาข้างต้น ย่อมยืนยันได้ชัดเจนถึงประสิทธิผลในการเรียนการสอนภาษาตามวิธีการสอนแบบผสมผสาน ทั้งนี้เพราะการใช้แนวการสอนเฉพาะวิธีใดวิธีหนึ่ง ไม่อาจแก้ปัญหาสภาพการเรียนการสอนที่หลากหลาย ตลอดจนไม่อาจสนองตอบความต้องการต่าง ๆ ของผู้เรียนได้ ในอนาคตการเรียนการสอนภาษาในประเทศไทยจะมีแนวโน้มที่จะใช้วิธีการสอนแบบผสมผสานมากขึ้น เนื่องจากเป็นการสอนที่มีประสิทธิภาพและสามารถปรับให้เข้ากับสถานการณ์การเรียนการสอนใด ๆ ก็ตามได้

อนึ่ง การนำแนวทางการสอนภาษาที่ผู้สอนได้ใช้วิจารณ์ญาณและความรู้ในการพิจารณาแล้วอย่างรอบคอบมาปรับใช้ร่วมกันเป็นกลวิธีการสอนในชั้นเรียนใดชั้นเรียนหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชั้นเรียนที่มีจำนวนผู้เรียนมาก มีปัญหาหลายรูปแบบ ซึ่งกลวิธีการสอนหรือเทคนิคการสอนแบบใดแบบหนึ่งเพียงแบบเดียวไม่อาจแก้ปัญหาทั้งหมดได้ ความหลากหลายของกลวิธีการสอนตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในชั้นเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพราะหากว่าความต้องการของผู้เรียนได้รับการตอบสนอง ผู้เรียนย่อมมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนพอใจต่อวิธีการสอนในชั้นเรียน มีความกระตือรือร้น เป็นผลให้ผู้เรียนมีความตั้งใจปรารถนาจะเรียนรู้ ซึ่งทั้งหมดนี้จะนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนตามเป้าหมายที่กำหนด รูปแบบของกิจกรรมในชั้นเรียนจัดเป็นสิ่งสำคัญ เป็นส่วนของการเรียนรู้ มิใช่เป็นเพียงกระบวนการเรียนการสอน หากแต่เป็นสิ่งกำหนดบทบาทความสัมพันธ์ของผู้เรียนและผู้สอน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญอันส่งผลต่อเจตคติ แนวความคิด และความสนใจในการเรียนของผู้เรียน (Prabhu, 1995, pp.106-107)

จากแนวความคิดและข้อดีของการใช้วิธีการสอนแบบผสมผสานและทฤษฎีความเชื่อในเรื่องแรงจูงใจดังกล่าวข้างต้น สามารถนำมาปรับเป็นขั้นตอนการดำเนินการสอนภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมแรงจูงใจให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนได้ดังต่อไปนี้

1. ขั้นเสนอเนื้อหา เป็นขั้นนำเข้าสู่บทเรียน โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างเจตคติเชิงบวกให้ผู้เรียนมีความสนใจต่อเรื่องที่จะเรียน ผู้เรียนจะมีโอกาสได้ยิน ได้ฟัง และได้สังเกต รับรู้การใช้ภาษาเป้าหมายจากครูผู้สอน ซึ่งจะใช้แต่ภาษาเป้าหมายเท่านั้น โดยอาศัยสื่อต่าง ๆ ที่พิจารณาแล้วเห็นว่าน่าสนใจ เหมาะกับวัย และความต้องการของผู้เรียนเป็นเครื่องมือช่วยให้ข้อมูลป้อนเป็นสิ่งที่เข้าใจได้โดยง่าย ขั้นนี้เป็นขั้นที่จะสัมพันธ์ข้อมูลทางภาษาที่เข้ามาใหม่กับข้อมูลความรู้ทางภาษาที่ผู้เรียนมีอยู่เดิม กลวิธีการสอนจะยึดแนวทางการสร้างความเข้าใจและการเรียนรู้ตามแนวคิดวิธีสอนแบบธรรมชาติ ไม่บังคับให้ผู้เรียนต้องใช้ภาษาเป้าหมาย หากเห็นว่าผู้เรียน

ยังไม่พร้อมเพื่อลดความรู้สึกต่อต้านการเรียนรู้ในตัวผู้เรียน กิจกรรมในชั้นเสนอเนื้อหาจึงมีเป้าหมายให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลป้อนที่เข้าใจได้และมีความรู้สึกที่ดีต่อการเรียน อันจะนำไปสู่การเรียนรู้ตามแนวคิดวิธีสอนแบบธรรมชาติ

2. **ขั้นการฝึก** เป็นขั้นที่จะพัฒนาศักยภาพในการฝึกฝนทักษะความรู้ใหม่ ด้วยวิธีการสอนตามแนวคิดวิธีสอนแบบธรรมชาติ กล่าวคือ ให้ผู้เรียนได้พูดภาษาเป้าหมาย โดยอาศัยสื่อหรืออุปกรณ์ช่วยสอน เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ เน้นความเข้าใจสำหรับผู้เรียนภาษาอังกฤษ และการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญ กลวิธีการสอนจะใช้วิธีตั้งคำถามให้ผู้เรียนตอบ ซึ่งสำหรับผู้เรียนระดับมาตรฐานพื้นฐานตอนต้น คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จะเริ่มจากการตอบรับหรือปฏิเสธ หรือให้เลือกตอบ ข้อมูลทางภาษาที่นำเสนอเข้ามาใหม่จะเขียนไว้บนกระดาน หรือเป็นบัตรคำติดไว้ในที่ที่ผู้เรียนจะสังเกตเห็นได้โดยง่าย การฝึกในขั้นนี้อาจกระทำเป็นกิจกรรมกลุ่ม หรือกิจกรรมคู่ โดยมีเป้าหมายว่าผู้เรียนทุกคนควรได้มีส่วนร่วม เพื่อแน่ใจว่าผู้เรียนมีทักษะการใช้ภาษาเพียงพอที่จะนำไปใช้ในขั้นต่อไป

3. **ขั้นการใช้ภาษา** รูปแบบของการจัดกิจกรรมจะมีลักษณะเป็นการมอบหมายงานตามแนวคิดวิธีสอนแบบมุ่งปฏิบัติงาน ซึ่งผู้เรียนจะต้องร่วมมือ และมีปฏิสัมพันธ์กัน กระทำกิจกรรมคู่หรือกิจกรรมกลุ่ม เพื่อปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ โดยมีผลงานที่เห็นได้ชัดเจนตามวัตถุประสงค์ภายในเวลากำหนด งานดังกล่าวอาจใช้การแสดงบทบาทสมมติ เกม เพลง การสืบค้นข้อมูล และอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนกล้าแสดงออกในการร่วมกิจกรรมทางภาษา และมีประสบการณ์การใช้ภาษาที่เหมือนจริงภายในห้องเรียนก่อนการใช้ภาษาในบริบทจริง

กล่าวโดยสรุปคือกระบวนการเรียนการสอนนั้น ผู้สอนจะนำผู้เรียนเข้าสู่เนื้อหาความรู้ทางภาษา โดยใช้กิจกรรมตามแนวคิดวิธีสอนแบบธรรมชาติ ให้ผู้เรียนได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน ให้ข้อมูลป้อนที่เข้าใจได้ โดยมุ่งเน้นความหมายของภาษามากกว่ารูปแบบทางไวยากรณ์ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้โดยไม่รู้ตัว และกิจกรรมต่าง ๆ มุ่งให้มีการฝึกใช้เพื่อเป้าหมายในการสื่อสารกับเพื่อน ๆ ในชั้น หรือกับตัวผู้สอน โดยกำหนดหัวข้อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้สอนมีบทบาทเป็นเพียงผู้จัดหาข้อมูลป้อนที่เข้าใจได้ และพยายามทำทุกวิถีทางในอันที่จะช่วยลดความรู้สึกต่อต้านการเรียนรู้ของผู้เรียน และเพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสใช้ภาษาที่เรียนรู้ ก็จะกำหนดกิจกรรมตามแนวคิดวิธีสอนแบบมุ่งปฏิบัติงานขึ้น โดยมอบหมายให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาที่เรียนรู้และฝึกฝนในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จัดเตรียมไว้ตามแนวคิดวิธีสอนแบบมุ่งปฏิบัติงาน ซึ่งผู้เรียนจะต้องหาทางทำงานให้บรรลุเป้าหมาย โดยใช้ภาษาที่ได้เรียนรู้จากชั้นเสนอเนื้อหาและขั้นการฝึกเป็นเครื่องมือ

แรงจูงใจและการเรียนรู้

แรงจูงใจ เป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งต่อการเรียนภาษา ด้วยเหตุนี้ผู้สอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศจึงพยายามใช้กลวิธีใหม่ ๆ ช่วยให้การสอนภาษาในชั้นเรียนประสบสัมฤทธิ์ผล แต่ถึงกระนั้นยังมีนักเรียนจำนวนมากที่ยังคงไม่ชอบวิชาภาษาอังกฤษ ไม่สนใจที่จะเรียนรู้ภาษาเพื่อให้รู้จริง พูด และใช้ได้จริง เพียงแต่เรียนเพื่อให้สอบผ่านไปแต่ละครั้งเท่านั้นเอง ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้สอนจึงต้องพยายามหาทางช่วยให้นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนรู้ เพราะสัมฤทธิ์ผลในการเรียนรู้ของผู้เรียนนอกจากจะขึ้นอยู่กับความสามารถแล้ว ยังขึ้นอยู่กับแรงจูงใจด้วย นักเรียนที่มีความสามารถสูงแต่ขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้ก็จะมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนต่ำ (สุรางค์ โค้วตระกูล, 2541) และหากผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ภาษาเป็นเป้าหมายสำคัญยิ่งในการสอนภาษาอังกฤษแล้ว การศึกษาเรื่องแรงจูงใจจึงนับว่าเป็นสิ่งสำคัญ เมื่อพิจารณาความสำคัญของแรงจูงใจดังกล่าว เห็นได้ว่า "แรงจูงใจ" เป็นองค์ประกอบสำคัญที่กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมที่มีจุดหมาย แต่แรงจูงใจเป็นสิ่งที่ไม่สามารถสังเกตเห็นได้โดยตรง จึงต้องอาศัยการสังเกตรู้จากพฤติกรรมเป็นสำคัญ Dolland, Miller และ Hull (อ้างใน สุรางค์ โค้วตระกูล, 2541) ได้แบ่งแรงจูงใจหรือแรงขับออกเป็น 2 ประการ คือ

1. แรงจูงใจทางสรีระ (Physiological Motives)
2. แรงจูงใจทางจิตวิทยา (Psychological Motives)

แรงจูงใจทางสรีระและแรงจูงใจทางจิตวิทยาเป็นแรงจูงใจที่เกิดขึ้นจากอิทธิพลจากภายนอก เช่น จากแรงเสริมในด้านบวก คือ รางวัลและคำชมเชยต่าง ๆ ตลอดจนการให้ข้อมูลย้อนกลับ การได้รับรู้ความคาดหวังของผู้อื่น การตั้งเป้าหมายในการทำงานของผู้เรียน เช่น จะให้ได้คะแนนสูง ๆ เหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อการจูงใจในการเรียนรู้ และจัดเป็นแรงเสริมในด้านบวกเช่นกัน Brophy (1981-1982 อ้างใน สุรางค์ โค้วตระกูล, 2541) ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้แรงจูงใจภายนอกว่า ควรให้ผู้เรียนได้รับทราบถึงความคาดหวังของครูต่อผู้เรียนอย่างชัดเจนว่า อะไรคือสิ่งที่ผู้เรียนควรกระทำ ผลและการประเมินผลการเรียนเป็นเช่นไร ตลอดจนประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนรู้บทเรียนมีอะไรบ้าง นอกจากนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้ทราบถึงข้อดี-ข้อเสียของตน อย่างไรก็ตามในการให้ข้อมูลย้อนกลับดังกล่าวต้องมีหลักฐานและข้อมูลสนับสนุนอ้างอิงด้วย ยิ่งมีการให้ข้อมูลย้อนกลับบ่อยครั้งก็ยิ่งช่วยให้ผู้เรียนได้รับแรงจูงใจสม่ำเสมอ เป็นผลต่อการตั้งใจเรียนของผู้เรียนด้วย

อย่างไรก็ดี มีนักจิตวิทยาหลายท่านไม่เห็นด้วยกับแนวคิดเรื่องแรงจูงใจในแง่ที่อธิบายพฤติกรรมด้วยแรงจูงใจทางสรีระและแรงจูงใจทางจิตวิทยา เพราะมีความเชื่อว่าพฤติกรรมบางอย่างของมนุษย์เกิดจากแรงจูงใจและแรงขับภายในที่ทำให้บุคคลนั้นแสดงพฤติกรรม โดยไม่ขึ้นกับรางวัลหรือแรงเสริมภายนอก การศึกษาแรงจูงใจภายในดังกล่าวสังเกตวัดได้จากพฤติกรรมของบุคคล เช่น ถ้างานเป็นสิ่งน่าสนใจ ผู้ที่ทำก็จะแสดงความสนุกสนานและความพยายามเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ ออกมาให้สังเกตเห็นได้โดยง่าย ดังที่ White (1959) เสนอแนวคิดที่ว่า แรงจูงใจภายในสำคัญของมนุษย์ทุกคนที่มีอยู่คือความมีสมรรถภาพ (Competence) และความมีสมรรถภาพนี้หมายถึงความต้องการที่จะปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ รอบตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงมีความอยากรู้อยากเห็น (Curiosity) และความอยากรู้อยากเห็นนี้เองจะเป็นแรงจูงใจภายในที่เกิดพฤติกรรมกระตือรือร้น อยากค้นคว้าสำรวจสิ่งแวดล้อม เสาะแสวงหาประสบการณ์ใหม่ ๆ ด้วยความสนใจและสนุกสนาน เห็นว่าสิ่งทีกระทำให้เป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถ ทั้งหมดนี้ล้วนแล้วแต่เป็นองค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้ ความคิดสร้างสรรค์ และสุขภาพจิต ความต้องการพัฒนาตนก็เป็นความต้องการที่ทำให้เกิดแรงจูงใจภายใน ดังนั้นในการเรียนการสอน หากครูพยายามหาทางสนับสนุนให้ผู้เรียนได้มีโอกาสค้นคว้าสำรวจ และทดสอบความสามารถของตน โดยจัดสิ่งแวดล้อมของห้องเรียน หรือจัดประสบการณ์ที่ท้าทายความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียนแล้ว โอกาสที่ผู้เรียนจะเกิดแรงจูงใจใฝ่รู้ย่อมเป็นไปได้อย่างยิ่ง (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2541)

ที่กล่าวมานั้นสรุปได้ว่า ในชั้นเรียนครูผู้สอนเป็นปัจจัยสำคัญในการที่จะสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้เรียน ดังจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของผู้เรียนไม่ได้ขึ้นอยู่กับความสามารถหรือสติปัญญาของผู้เรียนเพียงประการเดียว หากแต่ยังมีแรงจูงใจเป็นเงื่อนไขสำหรับการเรียนรู้ด้วย ทั้งยังเห็นได้ว่าความชอบหรือความต้องการของผู้เรียนล้วนแล้วแต่เป็นผลจากอิทธิพลแรงจูงใจทั้งสิ้น การใช้แรงจูงใจภายนอก หรือแรงเสริมภายนอก เช่น การให้รางวัล ควรใช้ในระยะเริ่มต้น แต่หากจะให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงแล้ว ครูผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้เกิดแรงจูงใจภายในเป็นสำคัญ กล่าวคือ ต้องให้ผู้เรียนพอใจกับการเรียนรู้จากการเรียนรู้จริง ๆ มิใช่ทำเพื่อหวังเพียงจะได้รับรางวัลเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม แรงจูงใจภายในนั้นจะเกิดขึ้นได้ยากหากความต้องการขั้นพื้นฐานของผู้เรียนยังไม่ได้รับการตอบสนอง เพราะตามทัศนะทางมนุษยนิยมเชื่อว่า มนุษย์เราประพฤติปฏิบัติเพื่อสนองความต้องการ ซึ่ง Maslow (1954) จัดประเภทความต้องการดังกล่าวเป็นความต้องการด้านพร่อง และความต้องการด้านงอกงาม ความต้องการด้านพร่อง (Deficiency Needs) เป็นความต้องการขั้นต่ำสุดสี่ขั้นในลำดับความต้องการ คือ ความต้องการทางสรีระ หรือความต้องการทางร่างกาย (Physiological หรือ Physical Needs) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย หรือสวัสดิภาพ (Safety Needs) ความต้องการทางด้านความรัก เป็นส่วนหนึ่งของหมู่ (Love & Belonging Needs) ความต้องการที่จะรู้สึกว่ามีค่า (Esteem Needs) ดังนั้นเพื่อช่วยจูงใจผู้เรียนได้เรียนรู้ ครูผู้สอนจะต้องพยายามให้แน่ใจว่าความต้องการขั้นพื้นฐานหรือความต้องการทั้ง 4 ประการของผู้เรียนได้รับการตอบสนอง ต่อจากนั้นความต้องการที่จะรู้จักตนเองอย่างแท้จริง ตลอดจนความต้องการที่จะพัฒนาตนเองที่ตามศักยภาพของตนจะเกิดขึ้นตามมา นอกจากนี้ Maslow เชื่อว่ายิ่งความต้องการงอกงามได้รับการตอบสนองมาก บุคคลยิ่งได้รับการจูงใจให้อยากเรียนรู้และงอกงามยิ่งขึ้น

แรงจูงใจนักเรียนในชั้นเรียน

ถึงแม้ว่าการส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียนรู้จะเป็นหน้าที่ของผู้เรียนและผู้ปกครอง แต่ในชั้นเรียนมีครูผู้สอนมีหน้าที่ส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียนรู้แต่ผู้เดียว ฉะนั้นจึงจำเป็นที่ครูจะต้องคิดหาวิธีการที่จะช่วยส่งเสริมแรงจูงใจของผู้เรียนเกี่ยวกับการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในการเรียน สุรางค์ โค้วตระกูล (2541) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูเกี่ยวกับการสร้างเสริมแรงจูงใจของนักเรียนในแง่การปรับปรุงวิธีการสอนและการทำงานร่วมกับผู้เรียนไว้ดังนี้

1. การปรับปรุงวิธีการสอนของครูโดยตรง คือ ครูจะต้องจัดห้องเรียนได้บรรยากาศที่ทำให้หายความอึดอัดหรืออึดอัดเห็นของผู้เรียน การบอกวัตถุประสงค์เฉพาะของบทเรียนให้ผู้เรียนทราบ ช่วยให้ผู้เรียนได้รู้เป้าหมายการเรียน นอกจากนี้การจัดมอบหมายงานให้แก่ผู้เรียนจะต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของผู้เรียน และส่งเสริมให้มีคาดหวังถึงความสำเร็จในการเรียนรู้ การให้ข้อมูลป้อนกลับหลังการปฏิบัติกิจกรรมจะช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสปรับปรุง และวิเคราะห์ความสำเร็จหรือไม่สำเร็จในการเรียนของตน ควรเลือกการเสริมแรงที่เหมาะสมต่อผู้เรียน ตลอดจนสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้ผู้เรียนมีความรู้สึกผ่อนคลาย ไม่หวาดวิตก มีความไว้วางใจผู้สอนว่าเป็นที่พึ่งได้ และครูจะต้องเป็นแบบอย่างในการแสดงความกระตือรือร้น สนใจการเรียนการสอนด้วย

2. การทำงานร่วมกับผู้เรียนเพื่อส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียน ผู้เรียนส่วนมากต้องการความช่วยเหลือจากครูในการสนับสนุนให้รับผิดชอบในงานที่ตนทำ ตั้งแต่เมื่อเริ่มลงมือทำงาน กล่าวคือ ครูจะเป็นผู้ช่วยเหลือในการตั้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักการวางแผนการทำงาน รู้จักประเมินผลงานและการใช้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงการเรียนรู้ ตลอดจนเป็นผู้ช่วยผู้เรียนให้สามารถวิเคราะห์สาเหตุของความล้มเหลวหรือความสำเร็จหรือความไม่สำเร็จ

นอกจากนี้ครูจะต้องเลือกแรงเสริมที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของความพยายามและค้นพบความสามารถพิเศษที่แต่ละคนมีอยู่ ให้โอกาสผู้เรียนได้สำรวจและเจริญเติบโต โดยชี้แจงให้ผู้เรียนเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลและตั้งมาตรฐานความเป็นเลิศให้ใกล้เคียงกับความสามารถของตน ส่งเสริมเร้าใจผู้เรียนให้ตั้งเป้าหมายสำหรับตนเอง และทำงานมุ่งไปสู่เป้าหมายเหล่านั้น (วิรัตน์ ไวยกุล, 2539)

อย่างไรก็ตามแม้ว่าการจูงใจผู้เรียนอาจเริ่มต้นจากแรงจูงใจภายนอกก่อน แต่สิ่งสำคัญคือ ครูผู้สอนจะต้องเสริมแรงจูงใจภายในให้เกิดขึ้นด้วย กล่าวคือ เมื่อผู้เรียนรู้ถึงคุณค่าในตนเองแล้วก็จะเชื่อว่าตนมีความสามารถที่จะเรียนรู้ แก้ไขปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ ได้ ผู้เรียนจะได้รับแรงเสริมให้เกิดความเพียรพยายามในการเรียนรู้ และมีความหวังที่จะกระทำกิจกรรมการเรียน ให้บรรลุเป้าหมาย ตลอดจนเกิดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนได้ การกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจทั้งภายนอกและภายใน จึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนจะต้องพยายามหาทางกระทำให้เกิดขึ้น และในกระบวนการเรียนการสอนนั้น ผู้สอนจะนำผู้เรียนเข้าสู่เนื้อหาความรู้ทางภาษา โดยใช้กิจกรรมตามแนวคิดแบบธรรมชาติให้ผู้เรียนได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน ได้รับข้อมูลป้อนที่เข้าใจได้ นอกจากนี้จะต้องวางแผนจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาเป้าหมายในการสื่อสารกับเพื่อน ๆ ในชั้น หรือกับตัวผู้สอน โดยกำหนดหัวข้อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีประสบการณ์ในการใช้ภาษาเป้าหมายมากที่สุดเท่าที่จะทำได้